

(Уланчызы 2-ги арында).

ационал айтыргыны шиитчилердин Ленин социал де
рукту хандыларынын болгаш ажылчы массаларнын сым-

социалисттик чурттарынын курчундер арасынын дарылаадал-
гундесин арге-ажыктарынын нинти шынарлыгы-биле тайыл-
латтынар. Аки-дунда чурттары марксизм-ленинизмнин
логиязы, социализм болгаш коммунизм тургузуушкуну-
нини сорулдары каттыгынын тунар. Олар каси-
та

нчаада-даа делегей үлдизинг-биле өскөргөл. Делегей ктерин шийтирдээрине 1917 чылым Октябрьга чедир бар турган монополияын империализм көзү мөңгеленген, делегей ареназынга теригидекчи күш эвес апарган. Империалисттик стратегиянын кол ээни сорулганы — социал-тургузугну узуткаары чеди аддынмас дээрзи бистин эсте бүрүн тодызы-биле длереп келген. «Империализм бо-

Тус-тус чурттарга болгаш делегей хөмчөлигнн социализмн тургусканын болгаш хөгжүтүкнн—саям-чолон беттарынын золуга алган аялчыч чоннарынн миллион-миллион массаларынн төгүлдү чотатадыкы аялчынын өнүр үзүт түгннн. Планетанын күш-аялчыч човун төгүлдү ол чотатадыкы аялчына хаара тударынын кабарымынын, Дениннн өтүр көрүт чугааланын мыкшан, улам өзүн турар. Кижн төрөткнн ниятиделиннн төөгүзүнүн ыг өгө үзгнндн бузуг, медерелдн тургүзүп турар чат төөгүзө ичкнчириннн хойбай бузугаа чорудугуна оон иденн көстүп турар.

гражданско-реформистинг болгаш биче буржуазчы анахист
ретиктерини Барым талачы чурттарын ажычты чонын
революцторуруун «өшкенини» дугайында бола-
палы боз тевизин амыралат бүтүрелдин-биле дүндө
кан. Соөлү чыдарыны аңгы түдүшкүнуңгүрүм илпесте
чурттарын ажычтын аңгымы организмизаторуруун,
аңгы шаап халдакчы сорун, демократик болгаш социа-
лист идеалдарын херөө дөш шиттирлугу хөдөлшишкчи-
(Уланчыга 4-кү адымал).

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИННИН ТӨРҮТҮНГӨН ХҮНҮНДӨН БЭЭР 100 ЧЫЛ БОЛУР ЮУНГА

(Уланчымы, Эгэи 3-нү арында).

керге белегн көргүсөн. Ол ангы болза экономакада, социал харылдааларда болгаш ажылчы чоннарның нийетиле медегелде ханы ескерилгелерин чаз байдаларында калбак масаларын болуун соо-биле элестип шыдаар аргалыгн көргүсөн.

Делегей байдалынын болгаш Коминтернин кол сорулгаарынын дугайында илеткелдин планының төлөвдөлгө Л. И. Ленин ажылчы ангынын «куштеринин» беш социал факторларын айткан: 1) саны, 2) организастын, 3) бугуруге чорудулгазында болгаш хуваалдаа эдеп турар чери, 4) илдеп-кейли, 5) билги. Бо болдун Ленинни чуталган үеинде бээр ажылчы ангынын саны дык көвүдөөн, оон организастыг чоруу болгаш политиктиг илдепкей, нийти билги болгаш профессионалдыг белегекли чайтылш чокка белед. Капиталисттик боттут байдалдарын салдарында чаз мергежилди ажылчыларын болгаш мурункак техниканы хандылары-биле холбайкан интеллигенциянын улам-на хай санын күртөө-монополисттик системалар боттарынын бүрүн хамаарылгалыгн медегер билги, капитализмни чаз нийетиле системалык-биле солдургуун эргежок чутулгазыга бугуруп, антиимпериалисттик шимчээшкннге каттыжып кирип турар.

Ленинни доктаамал сакчы салыр чүзү ажылчы ангынын чангыс экин катат тургузары турган. Социал-демократиянын барыш үзүлгүдүрүлгүсүн оопортунисттик политиказын пролетариаттын хураалыгын чарыларын база Европанын хай-хэй чурттарында буржуазиянын төргөндөлгө хөвөөр арттырында илгити берип турда, революсчү демиселдин дуржулгалыг, Октябрь сөөлүдөгү чыдарынын кичээл-диргелеринге үндөлдөш, «Капиталга уур демиселче ажылчыларын улам калбак масалын хандыктары» төлөдө, күженишкенин хайралалас деп коммунистер Ленин кыйгырган (т. 45, арын 131). Коммунисттик партияларын чепсек кылдыр ажылдап алганы чангыс аай ажылчы фронтунун илгити Ленин ачылдып кылган. Пролетариаттын бугу отрядларынын, оон политиктиг партияларын болгаш профессионалдыг организациаларын хөдөлүшкенин эңсеткил каттыжышкынын дээр турушунда, Ленин болза бугурулуп турбайн, харын революсчү марксизмни, пролетарж интернационализмни принциптерин шийтпирлиг камгалаар деп өөрөтсөн.

Пролетариатка буржуазия салдар чедиреринин кол чурт-дугузуу болза, Ленинни амандарынын үеинде-да турган ышкыш, барыш үзүлгүдүрүлгүсүн социал-демократия болуп хөвөөр арып турар. Оон политиказы болза пролетариаттын революсчү хөдөлүшкенин доктадыр талазы-биле монополияларга болгаш капиталисттик күрөнгө дуулап, пролетариаттын социализм дээр демиселдиге шактылап, империализмни даштыкы политиказын деткип, антикоммунисттик улаанышкынын чорулуп турар. Илдеп болза-лаа ангынын бугу-лут эрге-ажыктарын, империализмге уур, масаларын аң чутула эргелер дээр, демократия болгаш тайбын дээр демиселдин эрге-ажыктарын медегер билди чорук социал-демократиянын өртүзүлгө база улам ханым-биле синип кирип турар. Социал-демократтыг масаларга ажылчы чоннарнын чангыс аай фронтунун катат тургузарына чүтүлүп турар; чамдык таарылгаларда бо орукка коммунистерин нийтилаттыг болганынын түнөлдөгү чотуу чедикшилер төлөп алынгандар.

Пролетарж хураалыгын чангыс экин катат тургузарынын орунга шактылаашкын болза кедерге «чөө» эскермисттик күштер болуп турган болгаш бугу арып-лаа турар, олар болза, Ленинни демдегел турганы-биле алырга, «ажылчы шимчээшкннге оопортунисттик уруктарын уламында чүт-бир кеземге» ышкыш болуп турар-дыр. Амгы үеде «чөө» ревизионизм болза, барыш оопортунисттер-биле төргөндөлгө, монополисттик буржуазиянын шүүт чепсөө болуп хөвөөр арып кирип турар. Ажылчы ангынын чангыс экин дээр демисел болза чүтүлгө барыш арып, харын «чөө» оопортунизмни база алып тилээр болуп турар.

Амандаралык бугу-биле монополияларын эрге-чакырганын уур тургузган бугу кезектер-биле ажылчы ангынын каттыжыгын элестелерин бижыг системалык тургузары революцияга тилгелеткен оскө бир чутула чүтүлү ол болур деп, Ленин санап чорган.

Капиталисттик чурттарынын хай нуруузда пролетариаттын кол элестелерин таратып чон болуп хөвөөр арып турар. Бугурулгени машина үе-чаздыкка кездэ-ажыл-ангынын ший-чөөн таратыларын шүүдөлгөргө дүргө чедирген. Монополиялар болгаш капиталисттик күрөнгө дуулап, монополисттик казалинга уур киржикчилерин хураалыгын илдепкей кирип турар кол тарачын масаларын чедянес болгаш хөвөөрар чорукче чыгып турар.

Амгы үеин капитализмни болза монополисттик буржуазия биле хураалын ортук кезизин арында эскермисттик чангыс болуп турар ол кезекти революсчү ажылчы ангы улам илдепкей-биле деткип турар. Пролетариаттын элестелерин арында депшигелгит интеллигенция улам чутула рольдуг болуп кезежэ. Эрте-техниктик революция болза нийетилгелерин аңгылавышкынын аажок үргөдөгит, дээр дээр малчугуле таарылып турар оон алаан хай кезин халык-илер чон болуп, боттарынын эрге-ажыктарын болгаш байдалынын талазы-биле ажылчы ангыга чооктулап турар.

Революсчү чорудулгаже аныктарын чаз бугулерин хандып кирип турар. Ол бугуун социал байдалынын кулдулаашкынын болгаш перспективтиг элестил чинди-биле көрүп, капиталисттик тургузууга уур демиселче улам илдепкей көдүрүлүп турар. Коммунистер аныктарын шимчээшкенин, оон иштинде студент шимчээшкенин-лаа көдүрүшкүнүн беле-биле үнөдө, монополияга уур нийти демиселдин аң чутула факторларын бирээни кылдыр көрүп турар. Олар бо шимчээшкннге илдепкей кирип, аныктарын өртүзүлгө эрте-техник коммунизмин илестелерин, барын болгаш чөөн илестелерин салдарында аныктарын, хосталып үнөргө дуулап, ажылчы ангынын революсчү демиселдин нийти ачылдык чорудулгач хөдөлүшкенин перспективтиг элестил чүтүлдүг тайбыралар турарлар.

Капитализм чурттарында аңгы талазы-биле тулчушкун-нарын чорудулганын аналитикашкан. Ленин болза аңгы талазы-биле чорудулгач улам-на чиделеринге чайлаш чок чедер, аңгыларын демисел улам-на чинг алаар дээрин демдегел чорган. Илдеп байла турда, политиктиг чидик кризистер «енерген» типтиг боза кедерге хөжүм болур, мындарга оларын чыдаагыларын аң-на аны-бугу бооп болур. «Ханы политиктиг кризистер боттут чүтүлдери бар турда, аң-на оонак болгаш, болаарга, революциянын бугулу олааган аң-на ырак болур дег үсүлженишкннер белин чыдак болуп, аякты ажыр долдурган дамды мындак болуп, аң-на чутула уур-дуулап болу берип болур» (т. 17, арын 286).

Революциянын улау баштыкчынын бо өтүр көрүшкүнү бистин хураалыгын боттатып турар, аң капиталын аң саймандыг чурттарында ажылчы чоннарнын улау тулчушкуну кылтып үнүп турар. Олар болза экономикалык чорудулганын өздүлгенин түнөлдөгү-лаа, күртөө-монополисттик капитализм бугу өргөн туткан дакыш байдалында калбак масаларын чидик таарышкыс чорудуун укурдуу-лаа тыптып турар. Ол тулчушкуну чамдыкка чайгаар байдалы болгаш турар. Уени негеделеринин денилгелге турар, масалын хөвөөн билди, революсчү өскүшкүн мөөнөткннин турар масалы шимчээшкенин темпизинде хөдөлүшкенин болдурбас деп, Ленинни айткышкыны аң улам-на улау уур-дуулап болуп турар.

15. Империализмни делегей системалыг национал-хосталгалыг шимчээшкнн шыгыг согуштарынын таарышкынын турар. Ленинни чуталган-биле алырга, колонизаторларын чүт-чү чылы-биле «төгүлгө хандар» тулуп келгени чурт-тар бистин үеинде политиктиг-объективде алаа илдепкей кирижикти болу бергенер. Ол чурттары социализмни илестелерин болгаш практикалык аң-алдары дүргө ауп турар. Хөгжүп турар чурттары тургузган баа байдаларга таарышкынын алышкан, империализм бугуун тактиказын

доктаамал өскөртүп турар. Ол чүтүлгө шериг-политиктиг хөм-челерге чүтүп турар арып, харын национал-хосталгалыг шимчээшкенин чарыларын, оон кошмак, аң-на турш чок экономака уур дээр материалдыг улау чарыларын-лаа кылтып турар. Мындарга империалисттик политиктер национал күрүлгелерин хай саныг бергелер, оларын экономика талазы-биле хөдөлүшкенин ажыларын кордуп турарлар.

Мурунда колония чоран чурттарынын төөгү талазы-биле аажок улау тусай байдалын В. И. Ленин чангыс арып улаа демдегел чорган. «Ол чурттарын аң чутула оона дем-лаа болза оларда капитализм мурундагы харылаанын төргөндөлгө турар болур, мөөн укурдуу алаа арыг пролетарж шимчээшкнн дугайында чутула-лаа туруп болбас» деп, Ленин бижээн (т. 41, арын 244). Оларын аң-лаа болза ыгылыг чүтүлдери экономиканын аңгылашкан, нацияларын болгаш аңгыларын тургузган чорудулганын доогулааны болур.

Сөөлү чылдарга национал анык күрүлгелер илгити хай күрүлгелер калды-лошкун аңгы демиселдин, экономика талазы-биле үзүтүлүшкенин, күртөө эргелдеринин болгаш аймактар арында эскермисттеринин үеин чурттан өртүп турар. Национал революцияларын тургузуг өвөсин болгаш чорудулганын делегей империализмни ачылган турар. Ол болза контрреволюсчү сүтээлери организастап, чонга уур шериг диктатураларын деткип, национализмни болгаш сепаратизмни өскүдүп, депшигелгит улаанышкынын нарын сандарларын оралдажып турар. Империализмни болгаш реакцианын политиказын уур социалисттик улаанышкынын дээр демиселдин турар күштер турар турар. Хосталган күрүлгелерин оонагы байдаларында революсчү стратегиянын нийти принциптерин билгити ажылар дугайында Ленинни тургускан сорулгазын аң чутулазын амандарал бугуу батылап турар.

«Хөгжүлгөндө капиталисттик чазам хөдөлүшкү уластар чайлаш чок болур дээр иш арып болур» деп, Ленин чуталган (т. 41, арын 246). Бо Ленинни түнөлдө төөгү байдалы. Колониализмни кичиндеп хосталган уластар чаз үе-чазда, бир арып оларын революсчү күштер баштап турар болза, бир арып олар делегей социализмни деткимчелге даяр болза, капитализмге чайлаш, социал депшигелгити өртүлгө чоруп болур. Илдеп хөгжүлгөндө орунга чутуу алгаш, алаан хай күрүлгелер улау уурдуу, а чамдык таарылгалар ортук-лаа үзүлгүлү национал-хосталгалар, аграр реформаны чоруткан, тарачыларын кооперастажырын деткип, даштыкы капитализм, түс черин буржуазиянын кызылгарында баа кылтып үнүрүп турар.

Илдеп болза-лаа социализмге илгитириге малчүкүлгөн өнчүлүн солдургу, оларга хамаарышкан бугурулгенин чепсек-хөкөлдөрүн нийтилерин чепсек болур деп, Ленин өөрөткөн. «Бугурулгү күштерин хөгжүлгөндө аажок улау бугурулган башык чорук, үрмөк бугурулгенин хай саныг арышкыларын улаулаанышкынын аажок өртө хөк (ол улаулаанышкы чамдыкка илдепкей арып, оны аажок өртө хөк күженишкнн болгаш оона бергени таарыштырар), ол арышкылар-биле холбайкан чачыктын болгаш дегермелч чоруктуп аажок улау күжүн алып өртө хөк» (т. 39, арын 15). Национал күрүлгелерге социализмни тилгелеткенге орунга нийетил хөгжүлгөндө шийчелге чазаларын төөгүлүг айы чыдар, ол өйдө социализмни материал болгаш социал талазы-биле баш уур кылды чүтүлдери чоруту белегектерин, ажылчы ангы болгаш чонга берилген интеллигенция тургузган.

Национал-хосталгалыг революцияларын, чедикшикенин магалында болза нийтилдиг улаурунга масаларын болгаш хамкытын мурунда өтүп турар ажылчы ангынын илдепкей кирипкегинде, оон тарачылар-биле арында, калбак демократиянын хөгжүлгөндө, делегей социализмге болгаш делегейин ажылчы шимчээшкенин даярында болур дээр дугайында Ленинни түнөлдө улау уур-дуулап.

16. Ленинизмни бугуле тилгелеткен күжүлүн аң чутула үнө дээр оон бугуун ула-чынарларда пролетарж интернационализмни сиңиргени болур. Амандарга интернационализмни принциптерин чайтылш чокка боттарыларын бистин үе-чазда революсчү чоруктуп бугуу үнөлдөгит, ажылчы ангынын тилгелелеринин магалында деп, Ленин чорган чорган. «Капитал дээрде делегей күжү болур, оны тилгелер дээр, ажылчыларын делегей элестил, оларын делегей аңы-дуулашкы чоруу хөк» деп Ленин чуталган (т. 40, арын 43).

Интернационализм политиканын төй айткы болза пролетарж партияларын, революсчү шимчээшкенин бугу отрядтарынын ажил-чорудулганын национал болгаш интернационализм чорукту кын дүшүрүп болур деп Ленин санап чорган. Чүтүлгө национал нигилизмге уур шийтпирлиг тургузушкан. Ленин болза национал эрге-ажыктарын бугуу өрөнгө чорукту, бугу нацияларын дээр эргелерин принциптерин, хамаарышкы болурунга, хөгжүлгөндө боттуксайла чорутканы оларын эргелерин камгалаарыга революсчүлөр өөрөткөн. Социализм дээр, оны тургузар дээр, оны камгалаары дээр демисел — ол дээр чонун национал эрге-ажыктарын дээр демиселдерин дээр арганы харын ол болур деп, Ленин тайылар чорган. Революсчүларын ортал бугуу болуун чүтүлүп национал болгаш социал хосталгалынын сорулгаарын чотугулап күчүлгөндө делегейин социалисттик революциянын нийти эрге-ажыктарын дээр демиселдиге эргежок чутула баштайгы белегекли болур.

Оон-биле кады интернационализм политика болза делегей пролетариатынын нийти хөргөнгө национал салымшык-биле кызыгааралык деп, Ленин демдегел чорган. Пролетарж интернационализмге шыгыч чорук революсчү демиселдерин бугу национал отрядтарын делегей империализмни тилгел алырганы чангыс аай элестил кылдыр каттыжтырарын бугула ала.

Чүтүлгө улау күрүлгелерин пролетариат арып, харын баш улау арып чурттарынын ажылчы ангыны боттарынын национал эргелерин болгаш эрге-ажыктарын дээр демиселдерин, «бугуу болгаш бугу-ниги чүтүлү барымчаларын дээр, хуруун эрге-ажыктарын нийтинин эрге-ажыктарына чакырганы дээр, үрмөк национал кызым, хангычмак, тускайлач чорукка улау демисел» бугуун хураалдарын улауу болбас укурдуг деп, Ленин чуталган турган (т. 30, арын 65). Оон аажок ханды-лаа көрүшкүн алында барып революсчү хөргөнгө өлүмүт дайыны болур национализмге чүтүлү кире бергени ол болур. Национализм «бугуу башкаларын болгаш бугуларын тактиказы-биле бугу нацияларын, расаларын, бугу зыяларын пролетарж-леринин чооктулашкынын болгаш каттыжтырарын улау чамыгн чүтүлгө арып болурун турар (т. 7, арын 325).

Амгы байдала пролетарж интернационализм оона чутула болуп турар, социал депшигелгит, капитализмге улам ийил шаап чалдарында бугу революсчү күштерин сырый каттыжтырарын баштайгы чутула белегекли бооп бар чорутуу.

Революсчү болгаш демократтыг бугу шимчээшкенин чангыс агыма каттыжтырарын кичөөн төөгүдө аң баштай көргүсөн Октябрьдин социалисттик Улау революциянын элестелеринде практиктиг дуржула революсчү күштерин чангыс экин дугайында айткынын Ленинни бугу-биле тургусканын, ханы үнөдө барымчалык болгаш үр-түлгөндө көргүсөн. Улау бугу чурттары социализмге революцияларын тилгелгел, революсчү ажылчы шимчээшкенин чедикшикени, национал демократиянын күрүлгелерин тургузуганын — делегейин — социал революциянын күштерин чангыс экин, кады аңгылашканын болгаш бот-болууга дуулаашкынын үр-түлгөндө бугуру.

Делегей эңсеткил каттыжтырары коммунисттик болгаш ажылчы шимчээшкенин кол чүтүлү болуп келген болгаш мындар арып-лаа турар. Партия бугурунун ажалдар уур-ла таарышкы турары бугуу болгаш оонагы чүтүлдери, байдалын бир анык барымчалар көрүшкүн чутулган дегермелгелер, Ленин коммунисттик шимчээшкенин интернационализм тактиказын чангыс алынга кезежэ туржун чорутуу.

раан. Сорулга болза, «кезежегин ышкыш, аңгыларын болгаш партияларын арында харылааларын оонагымын, коммунизмге хөгжүлгөндө түс-түс чурт бугурунгу дүшкөн болгаш өрөнгө көрүп билери, тывары, болаары хөк оонагы чүтүлгөн коммунизмин нийти болгаш кол-кол гриншптерин кирип билгилгел» болур» деп, ол бижээн (т. 41, арын 74). Ленинизм-биле алырга, толарай чүтүлдери, чедикшикени оонагы чүтүлдери, ажал-хөргөт көрүшкүн аргаларында хай анык чангыс аң колдугуна, үнөлдөгит, боттут чүтүлдери үрелин турар арып, а хандыгынын турар.

Революсчү күштерин чангыс экин уур-дуулап төөгүлүг хөгжүлгөндө чорудулганын арып турар. Социал эргелдерин боттут баштайгы белегектерин чегич бугуу ышкыш тулум-на, оны боттандырар дээр демиселдерин чедикшикени улам улау болган тулум-на аңгы дайышкынын улаулаанышкынын улам илдепкей, мындагы революсчүларын кады хөдөлүшкенин бижын хандылары аң чутула болу боор.

Чартык чыл мурунда Ленин коммунистерин ыгылаттыган дайымы кыйгыры: «Бугу чурттары пролетарий-лери, каттыжылар!» деп кыйгырыга колонияларын болгаш хамаарылгалыг чурттарын улауларын баа салган: «Бугу чурттары пролетарийлер болгаш дарыктан уластары, каттыжылар!» деп кыйгырыгын кирип эргежок чутула деп санаан. Ам Маркстын — Энгельстын — Ленинни идеяларын шимчээшкенин коммунисттик шимчээшкенин аңгы үеде дүшкөн, революсчү пролетарж интернационализмни билип байтыкан «Социалисттик чурттары уластары, капитализм чурттары пролетарийлер, демократтыг бугу күштер, хосталган болгаш дарыктан уластар — империализмге улау, тайбын, национал хамаарышпас чорук, социал депшигел, демократия болгаш социализм дээр демиселдин нийти фронтунга каттыжылар!» деп чаз лоотун ачылган кылган.

17. Ленинизмни инициативизм дугуу бугу делегей хөмчөлдөгү марксизм-ленинизм болгаш делегейин ажылчы шимчээшкенин каттыжтырар III Коммунисттик Интернационализм үнөлдөгит. Коминтер бугуун мурунга тургузган сорулгаарын чедикшикенин шийтпирлиг: ажылчы шимчээшкенин делегей характерин катат тургускан. II Интернационализм улаурун чоруктуп ула-шыгарын улауу катарлыг чедирген оон революсчү ула-шыгарын камгалап алган; капиталисттик делегейин ажылчы ангы-зынга, ажылчы чон масаларына революсчү перспективаны ачылган берген, чаз төөгүлү байдаларга демиселдин толарай болгаш ылаптыг оруктарын айткан; коммунисттик партияларын тургузар, идея болгаш организастала-биле сырый каттыжтырар дугайында аажок улау ажылды кылган. Коминтер социализмни баштайгы чуртун камгалаарына чайтылш чокка туржун деп, бугу чурттарын коммунистерин болгаш ажылчы чоннарн кыйгырып турган.

Коммунисттик Интернационал чөргөн беш чыл дургузган Ленинни идеяларын улаурунга болдурбушкан, ажылчы ангынын мурунга, кичи төргөлдөгит мурунга тургузган кол айткырыга: дайы болгаш тайбын дугайында, демократия дээр, фашизмге улау демисел дугайында, национал-хосталгалыг шимчээшкенин хөгжүлгө дугайында, социализмни ролдуг болгаш социалисттик революцияже масаларын алпарышкан оруктарын дугайында айткырыга толарай харылаарын берип келген. Коминтерин көдүрүп улаурун хай идеялары марксизм-ленинизмдин арсеналында бижымы-биле кирген.

Делегейин ажылчы шимчээшкенинде революсчү ула-нышкынын камгалап, хөгжүлгө болгаш бижыткан хай коммунисттик партиялар Коминтерин Ленинни шийчээшкенин эргелер. Ленинни сестери-биле алырга, чүтүлгө нийти патриизм улаурун-лаа-биле «протариат бугуун революсчү шийчээшкенин бугу күжүлгөн калбарын шыдаар аргалыг, бугуу бугу күжүн калбарын шыдаар аргалыг» (т. 41, арын 187).

В. И. Ленин делегейин коммунисттик шимчээшкенин тургузар болгаш хөгжүлгө дугайында мога чок сакшы салымшынын илгитириг, чаз хөргөнгө марксизм партияларын ажыл-чорудулганын чутула принциптерин айткан.

Бистин үеинде марксизм-ленинизм партия — ол дээр: «Күртөө эрге-чакырганын чазал алыргына, чогун-на харын пролетариат диктатуралынын хөргө-биле эрге-чакырганын чазал алыргына» пролетариаттын белегеклиг бугуун бугу ажил-чорудулганын улауларын турар революсчү партиялар (т. 41, арын 189). Илдеп партия революцияга чайтылш чок берилген чорукту, кызыгар чок дидим болгаш шийтпирлиг чорукту боттандырып турар;

масалар-биле сырый харылаашкы, масаларын баштыгына чоруп ангынын медегерлер алыргына. «Партия масаларын хөргө-биле, а ала-биле улам-на чооктулашкан, оларын революсчү медегер болгаш революсчү демиселге көдүрүшкан, революсчү пролетариаттын аналдары болган турары» Ленин чүтүп чорган (т. 44, арын 426—427); интернационализм партия, Ленинни өрөгүн чорган ышкыш, алаа «интернационализм билип болгаш политиказын оопортунист болгаш медегер-шапфист хандышкыны-биле демисел бири болган аң чутула сорулга болур» (т. 41, арын 166).

демократтыг централизмни принциптеринге тургузган.

IV. Ленинни орук-биле коммунизмге

Коммунизм тургузары — бистин кол перспективасы. Ленин коммунизмин социализм хөгжүлгөндө, оон бугула бар аргаларын болгаш арык күштерин ажитышкынын билгити болгаш сайгарышкынын дүрүм бугуурун тилгел кылдыр көрүп чорган. Коммунизмге шийчелге материалдык баа улаа-бодалын чутула чүтүлдери үр болгаш бижырым-чазы белегекли эргежок чутула.

Коммунизм дугайында эртемин болаарга алаар-тургелдин «чалай чорук» дээр хурумак «философия»-биле-лаа, чедерге чүтүлгө буржуа-мещан үе-биле-лаа нийтилер чүтө чок. Марксизм-ленинизм билгити материалдык байлак кижилерин чогуру хөргөлдөрүн хандылар дээр тургузган болгаш кижилерин аргалыг хөгжүлгөндө болгаш кижини сайгарышкынын эргежок чутула баштайгы белегекли болур.

Коммунизмни ула-шыгарын болгаш принциптерин, оны тургузарын хөргөлдөрүн болгаш медегерлерин дугайында Ленинни идеяларын партия коммунисттик нийтигелер тургузарын бугу болгаш эрте дугуру үнөлдөгит програмказы кылдыр калбарган. Ол программаны XXII съездинде демдегелген ышкыш, партиянын кичээлдерин төүндө турар политиказы, экономиказы, организакты болгаш идеология ажил-чорудулганын аң чутула айткырыларын шийтпирлигин үнөлдөгит болдурган.

Ленин коммунисттик тургузугун экономикалык баазанын тургузарын шийтпирлиг уур-дуулап деп санап чорган. «Коммунизм чүтүлгө экономика талазы-биле үнөлдөгит турда, оны үнөлдөт» (т. 38, арын 179). Ленинни бола-биле дугуру алырга, коммунисттик нийтигелдин дээр чазычче шийчелдерин эрте-техниказын аң чаз чедикшикенин үнөлдөгит, бугуручү күштерин бугу талазы хөгжүлгө, күш-ажылды бугуручүлгуну шыгышкын билири негеттер. «Коммунизм дээр эки тура барымдалыг, медегердик каттышкан, мурункак техниканы ажилга турар ажылчыларын күш-ажылдын капиталисттик күш-ажыл бугуручүлгуну улау дээр бугуручүлгуну болур» — деп, Ленин демдегелген (т. 39, арын 22).

СЭП Ленинни орук-биле чоруткан, коммунизм тургузугунун кол сорулгазын хамкыт мурун коммунизмин материал-техник баазанын тургузары кылдыр көрүп турар. Партиянын экономикалык политиказын ула-шыгары болза эрте болгаш техниканын чедикшикенин аңгылашкыны, бугу нийтигел бугуручүлгуну индустриалдыг хөгжүлгөндө, оон аң ажыктын болгаш күш-ажылды бугуручүлгуну билиринге үнөлдөгит, үлгүлүг улам ийил улау өтүлгөндө кездэ ажал-агынын хөгжүлгөндө доктаамал белек темпизерлиг болурун хандылары баа оон ачыгында

революсчү демиселге ажылчы ангыны, ажылчы чоннарн сырый каттыжтырып шыдаар аргалыг, оопортунизмни болгаш чарыларын чоруктуу кандыг-лаа хөргөнгө айткыш чангыс аай дайынчы аргалыг организасты. Марксизмни идеяларын болгаш оон практиктик шүүмүгэ «марксизм, төптүктөн политиктиг партия» дугуру турар деп, Ленин демдегел турган (т. 39, арын 222).

Толаргай байдаларга марксизмни нийти принциптерин ажылчыларын нарын, улап аргалыг мога чокка шийчелди ап турар, ажылчы шимчээшкенин ачыс сорулгаарына кандыг-лаа байдала турдун шыдаар аргалыг партия. «Прогресска чамдык-кезек негеделерин кирип дээр оопортунизмни оонагышкынын-лаа баа кол революсчү сорулгазын чамдык-кезек негеделер-биле чакырып чаз болгаш солдур дээр кандыг-лаа оралдажышкынын» Ленин шийтпирлиг бугуу шапкан (т. 54, арын 348). Коммунисттик партия болза «шимчел-де турар болза — шүүтүлгө ол, ачыс сорулгазын — хөргө чок» дээр оопортунисттик тезист болгаш улау бугуручүлгунга күштерин чыгарып болгаш сырый каттыжтырарын бугуу билбей-биле оларын илдеп чок маал оларар диктатиктиг сектанты чорукту баа бугуу шапк турар.

Ленинни идеяларга үндөлдөгит хөгжүлгөшкан, делегейин коммунисттик шимчээшкенин бистин үеинде чүтүлгө, аң салдарлыг политиктиг күжү болу берген. Делегей чөвүлгө турарлар коммунисттик шимчээшкенин хөгжүлгөндө улау үлөү апарган. Оларын документаларында Ленинни идеялыг нийтигел чөвүлгө келген айткырыларын ачылдып кылган.

Коммунисттик партияларын тургузугун бижыларын, империализмге улам күчүлгө шаап чалдарында ажылчы ангынын социалисттик медегерлер, буржуазиянын идеологияга улау оларын демисел оона чутула уур-дуулап бооп турар. Ам масаларга эртемин, марксизм-ленинизм идеологиянын негеттерин, кижилерин улаа-бо